

Occhio!

- La prima edizione dell'anno –

Eerste editie van het studiejaar 2021-2022

Cari tutti,

Daar ligt hij dan, de eerste *Occhio!* van het nieuwe collegejaar; traditiegetrouw net iets langer na het einde van het voorgaande blok dan gerechtvaardigd kan worden, maar de stukjes maken dat hopelijk meer dan goed. Julian komt met een leuke uitdaging op culinair gebied en we pakken de vorig jaar gestarte rubriek Capolavoro weer op, waarin Jeanine deze keer haar liefde voor *Anna* van Niccolò Ammaniti met ons deelt. Daarnaast vertelt Wencie hoe hij de eerste maanden bij de studie heeft ervaren en we sluiten af met een klein stukje over de tentoonstelling van Artemisia Gentileschi in het Rijksmuseum Twenthe. Veel leesplezier gewenst!

Namens de *Occhio!*-commissie,

Maria

Agenda del dipartimento (onder voorbehoud)

Gennaio

Nieuwjaarsborrel

Pizza-/filmavond

31 gennaio – 3 febbraio

Kleine reis: Turijn

We zijn nog altijd op zoek naar enthousiaste leden voor de nieuwsbriefcommissie! Heb je ideeën voor nieuwe onderwerpen en/of rubrieken, lijkt het je leuk om zelf stukjes te schrijven of wil je graag helpen bij het vormgeven van de *Occhio!*, stuur dan een mailtje naar letrecorone@hum.leidenuniv.nl t.a.v. 'Nieuwsbrief Occhio!'.

Sul dipartimento

Wencie Gerrits

Vorig jaar heb ik de keuze gemaakt Italiaanse taal en cultuur te studeren hier in Leiden. Ik heb lang getwijfeld over wat ik nou echt wilde gaan studeren, maar ik wist zeker dat ik een cultuurstudie wilde doen. Uiteindelijk heb ik toch gekozen voor Italiaans, omdat ik erg geïnteresseerd ben in het culturele erfgoed van Italië. Ik heb op de middelbare school ook eindexamen gedaan in Latijn en ik vond de klassieke geschiedenis van het schiereiland enorm interessant. Bovendien had ik ook het vak Klassieke Culturele Vorming en Italië in de renaissance sprak mij ook erg aan. Verder heeft de contemporaine Italiaanse cultuur mij ook deels overgehaald om uiteindelijk toch voor Italiaans te kiezen; moderne Italiaanse mode en muziek vind ik vooral fascinerend.

Nu ik in mijn tiende studieweek zit, vind ik dat ik kan zeggen dat ik de juiste studiekeuze heb gemaakt. Ik merk dat mijn taalvaardigheid met de week verbetert; voordat ik aan deze studie begon kon ik namelijk geen woord Italiaans. Maar niet alleen de taal zelf leren spreekt mij heel erg aan, want ik vind het ook ontzettend leuk dat ik vakken zoals cultuurkunde en letterkunde heb. Door ook de (taalkundige en literaire) geschiedenis van Italië te bestuderen krijg je een volledig beeld van Italië waardoor je het land op een niveau leert kennen dat de media eigenlijk nooit laten zien.

Ricetta: spaghetti all'Assassina

Julian Brusse

Preparate il vostro istinto a sangue freddo, è necessario per questa ricetta. Gli spaghetti all'Assassina sono un piatto molto controverso che viene dalla Puglia, più precisamente dalla città di Bari. La controversia viene dal fatto che gli spaghetti non vengono cotti in acqua bollente e poi aggiunti al sugo, ma vengono cotti direttamente nel sugo. Allora perdonatemi Italiani per insultare la vostra gastronomia, ma dopo aver assaggiato questo piatto anche voi capirete perché gli spaghetti all'Assassina sono davvero un 'killer-pasta'!

Ingredienti per 4 persone:

- 320g di spaghetti
- 2 spicchi di aglio
- 3 peperoncini freschi
- c. 140 grammi di concentrato di pomodoro
- 2 litri d'acqua
- 150g di passata di pomodoro
- Olio extravergine di oliva q.b.
- Basilico q.b.
- Sale q.b.
- Padella (preferibilmente in ghisa, ma in ferro va anche bene)

Preparazione:

- 1) Sbucciate gli spicchi d'aglio e tagliateli finemente insieme ai peperoncini freschi.
- 2) Aggiungete il concentrato di pomodoro ad una pentola con 2 litri di acqua bollente e salata.
- 3) Mettete l'aglio, i peperoncini secchi e un po' di olio in una padella per soffriggere a fuoco alto per un minuto.
- 4) Sempre a fuoco alto, mettete la passata nella padella: deve schizzare. Poi subito dopo, aggiungete gli spaghetti crudi.
- 5) Ora è il momento in cui si manifesta il tuo istinto assassino: provate a non toccare la pasta. Aspettate fino a quando la passata è stata assorbita dalla pasta, poi aggiungete un buon mestolo d'acqua alla padella. So che è difficile vedere la tortura di questi spaghetti, ma credetemi, ne vale la pena!
- 6) Una volta evaporata, aggiungete un altro mestolo d'acqua: ripetete questo passo fino a quando la pasta sarà cotta.
- 7) Dopo aver aggiunto l'acqua per due-tre volte, sarà necessario girare gli spaghetti e controllare la cottura: devono essere al dente.
- 8) Il risultato deve essere una pasta croccante, bruciacchiata e piccante. Buon appetito!

Italiaanse literatuur met een 'zwart' randje: *Anna van Niccolò Ammaniti*

Jeanine van Riel

Dit boek heeft het 'gewonnen' van *Bella Mia* van Donatella Di Pietrantonio waarin de hoofdpersoon na de aardbeving van 2009 haar leven weer probeert op te pakken na het trauma van het verlies van haar tweelingzus.

Anna speelt zich af in een apocalyptische toekomst waarin Sicilië wordt getroffen door een dodelijk virus, de Rode Ziekte ('La Rossa'). Allereerst enige feiten over de schrijver. Ammaniti maakte deel uit van de 'giovani cannibali', de 'jonge kannibalen', een groep jonge Italiaanse auteurs die een ander soort literatuur schreef in de negentiger jaren. De stijl werd ook wel omschreven als Italiaanse 'Pulp Fiction' (naar de film van Quentin Tarantino): rauw, violent en zonder enige vorm van moraliteit. Je zou denken dat zijn werk dan ook als 'pulp' gezien kan worden, maar dat is geenszins het geval. Hij schrijft graag over 'outsiders'; over jongeren in uitzichtloze situaties, die zich niet thuis voelen in de maatschappij en er ondanks alles het beste van proberen te maken. De hoofdpersonen in zijn boeken worden met veel verve en diepgang neergezet waardoor het verhaal blijft boeien.

De setting van het verhaal is als volgt: 'La Rossa' zaait dood en verderf op Sicilië. Het virus veroorzaakt steriliteit en is fataal voor volwassenen en voor kinderen die de puberteit bereiken. Het eiland wordt bevolkt door kinderen die moeten zien te overleven op een door enorme branden verwoest eiland zonder volwassenen, water, voedsel en elektriciteit. Sicilië is in totale chaos met steden en dorpen die geplunderd zijn; iedereen is volledig op zichzelf aangewezen. Het is een maatschappij zonder wetten, regels en beschaving. In deze anarchie moeten de dertienjarige Anna en haar achtjarige broertje Astor zien te overleven. De moeder heeft, voordat ze overleed aan het virus, in een schrift overlevingstips verzameld om hun de kans te geven zo lang mogelijk te overleven. De beschrijving van de post-apocalyptische dreiging wordt bijna poëtisch weergegeven door Ammaniti; je hebt het gevoel dat je in een scene van een film zit met de bijbehorende geluids- en visuele effecten:

Eenmaal buiten het bos bevond ze zich onder een drukkend tapijt van dikke, blauwige wolken, als een omgekeerde zee bij storm. Vanuit de kust stuwden windvlagen van warme lucht haar voort en woelden door haar haren. Aan het eind van de vlakte werd een onweersbui boven de bergen dikker in een flits van zanderig licht. Een harde donderklap gaf als een kanonschot het startsein en de regen stortte zich woest op de dorstige velden, die het in stilte absorbeerden en een vochtige adem van verbrande aarde uitwasemden.

De beschrijving van het landschap is nauw verweven met het apocalyptische raamwerk van het verhaal. De overlevingstocht dwars door Sicilië richting Messina heeft als decorum het verwoeste eiland. Er zitten hiaten in het verhaal, waardoor je soms het gevoel krijgt dat bepaalde dingen onbeantwoord blijven. Dit draagt bij aan het gevoel van onbehagen dat je overvalt op sommige momenten in het verhaal. Misschien zou je dit kunnen zien als een versterkend effect op de onwetendheid van Anna; het draagt bij aan de onzekerheid die de hoofdrolspeelster ervaart in diverse situaties waarin ze belandt. Door de combinatie van flitsende en beschrijvende scènes, van naïviteit en wreedheid, van schoonheid en verval wordt de lezer meegezogen in Anna's permanente strijd tussen hoop en wanhoop. Het verhaal wordt verteld vanuit haar belevingswereld. Dit roept een bepaalde naïviteit op zoals uit onderstaand fragment blijkt:

Aan het eind van het stijgende pad opende zich een hoogvlakte van heuvels die bedekt waren met geel graan en bremstruiken waarop een reus tientallen windmolens had neergezet alsof het papieren molentjes waren.

Soms zet deze naïviteit je op het verkeerde been waardoor de gruwelijke gebeurtenissen op de achtergrond dreigen te raken:

In haar rugzak had ze een zaklamp, een aansteker, het schrift van de Belangrijke Dingen in een groene sweater gewikkeld, plus een keukenmes en het rechterdijbeen van haar moeder.

Het verhaal neemt een andere wending als Anna na haar zoektocht naar voedsel terugkomt bij hun huis en Astor ontvoerd blijkt te zijn. Ze gaat op zoek naar haar broertje en komt terecht bij een feest dat alleen toegankelijk is als je iets kostbaars (eten, drank) inlevert bij de poort. Dit is een offer om genezen te kunnen worden. Er wordt een ceremonie aangekondigd waarbij 'La Picciridunna', 'de genezer', een hoofdrol speelt. Ook verschijnt er een drie meter hoog skelet (bestaande uit botten van overleden volwassenen) dat als een soort marionet wordt voortbewogen door kleine blauw geschilderde kinderen, die zijn vastgebonden aan de botten, waardoor het de illusie wekt dat het een 'levend' skelet is. Het geheel doet surrealistisch aan, wat nog versterkt wordt door grote hoeveelheden alcohol die worden verstrekt aan alle kinderen die aanwezig zijn. Wanneer ze Astor vindt, gaat de tocht naar het vasteland verder, samen met Pietro die haar heeft geholpen om Astor te vinden. Pietro is op zoek naar de magische 'Adidas Hamburg'-gympies omdat hij ervan overtuigd is dat die hem het leven zullen redden. Tijdens de tocht krijgen ze gezelschap van een hond, een maremmano genaamd Coccolone, die hen uit verschillende benarde situaties redt.

Dit verhaal kan bestempeld worden als een Bildungsroman waarin de groei naar volwassenheid van de hoofdpersoon wordt beschreven. Naarmate het verhaal vordert, groeit het besef bij Anna dat het niet zo belangrijk is om te proberen om zo lang mogelijk te overleven maar dat je de tijd die je nog hebt zo goed mogelijk moet volbrengen: "La vita non ci appartiene, ci attraversa." Het is moeilijk om dit motto in het Nederlands te vertalen, maar de intentie is volgens mij dat je het leven niet als vanzelfsprekend moet beschouwen maar dat je er alles moet uithalen en er het beste van moet maken.

Trivia: het boek is in 2015 uitgegeven. Er wordt verteld dat de ziekte in 2016 in België is uitgebroken en zich daarna door heel Europa heeft verspreid. Het moment waarop het verhaal start is 2020. De actualiteit van dit boek, met het huidige COVID-19-virus dat de hele wereld in zijn greep houdt, valt niet te ontkennen. Sky Italia heeft in april van dit jaar een gelijknamige televisieserie uitgebracht.

Het is een inspirerend boek over de weg naar volwassenheid, over moed en doorzettingsvermogen, over liefde en compassie. De wreedheid van het leven, het overleven in een verwoeste wereld wordt dusdanig intens beschreven dat het je naar de keel grijpt; je hebt het gevoel dat dit jou ook zou kunnen overkomen.

Uiteindelijk heb ik een aantal fragmenten die ik wilde bespreken geschraapt omdat het dan 'spoilers' werden. Mijn stukje over dit boek moet dus eigenlijk als een 'teaser' fungeren. Ik hoop dat dat gelukt is.

Ik heb dit boek gepresenteerd naar aanleiding van het vak Letteratura Moderna van mevrouw Van den Bergh. Het was de bedoeling dat de studenten een hedendaags Italiaans literair werk zouden analyseren en presenteren. Er zijn videopitches gemaakt die zijn bekeken door twee contemporaine Vlaamse schilders, Frank Rombouts en Elisa Guarraci. Zij hebben - elk met hun eigen stijl en techniek - een kunstwerk gerealiseerd dat rechtstreeks in verband stond met de analyses van de boeken. Het resultaat was te bewonderen als project in de Humanities Matter exhibition, een wedstrijd en tentoonstelling die van 25 mei tot 8 juli 2019 heeft plaatsgevonden in de verschillende gebouwen van de Faculteit Geesteswetenschappen.

Anna, Frank Rombouts, 2019

Da vedere: tentoonstelling over Artemisia Gentileschi

Maria Zuijdwijk

De tijd dat we geen musea konden bezoeken ligt inmiddels gelukkig weer achter ons – in ieder geval voor zolang het duurt. Hoewel er momenteel verschillende interessante tentoonstellingen te bezichtigen zijn, zoals *Viva la Frida!* over Frida Kahlo in het Drents Museum en een reeks portretten van de National Portrait Gallery in het Fries Museum, willen we er graag één uitlichten: *Artemisia. Vrouw en macht* van het Rijksmuseum Twenthe.

In deze tentoonstelling staat het werk van de Italiaanse baroschilderes Artemisia Gentileschi (1593 – ca. 1656), dochter van Orazio Gentileschi, centraal. Ze was opgeleid door haar vader, een beroemd schilder, hetgeen haar in staat stelde om als vrouw te schilderen. Interessant is de keuze voor de taferelen die ze schilderde: vaak hebben ze betrekking op vrouwelijke, soms gewelddadige heldinnen, zoals Jaël die op het punt staat Sisera te vermoorden of Judith die net Holofernes onthoofd heeft. Haar schilderijen hangen in het Rijksmuseum Twenthe bovendien naast die van mannelijke tijdgenoten, wat bijzondere verschillen aan het licht brengt: zo legt Artemisia bij het schilderij *Suzanna en de Ouderlingen* de nadruk op de wanhoop van Suzanna, terwijl bij tijdgenoten het sensuele aspect meer wordt benadrukt. Ook als het vrouwelijke perspectief je wat minder interesseert, blijft er nog genoeg te ontdekken in de schilderijen van Artemisia. De tentoonstelling loopt nog tot en met 23 januari volgend jaar.